17 Φεβρουαρίου 2023

Το αποτύπωμα των Ελλήνων στο Κάιρο και το Πατριαρχείο Αλεξανδρείας (ΒΙΝΤΕΟ/ΦΩΤΟ)

/ Γενικά Θέματα

Η ζωή των δύο βασικών **Ελληνικών Κοινοτήτων της Αιγύπτου**, του **Καΐρου** και της **Αλεξάνδρειας** στρέφεται γύρω από το **Ελληνορθόδοξο Πατριαρχείο Αλεξανδρείας και Πάσης Αφρικής**. Κοινότητες και Πατριαρχείο, έχουν αναπτύξει αλληλένδετους δεσμούς με στόχο της διατήρηση στη χώρα του **Νείλου** όχι μόνο του **Ελληνικού** και του **Ορθόδοξου** στοιχείου αλλά και των διπλωματικών και οικονομικών σχέσεων που έχει αναπτύξει παραδοσιακά η **Ελλάδα** με την **Αίγυπτο** και τις χώρες της **Μέσης Ανατολής**.

- **Ρεπορτάζ, φωτογραφίες & video: Κάτια Τσιμπλάκη***

https://www.orthodoxianewsagency.gr/wp-content/uploads/2023/02/final-greeks-in-cairo-ale
1.mp4

Το Παλαίφατο Πατριαρχείο εκτός από το θρησκευτικό του χαρακτήρα – με έργο και ποίμνιο που εκτείνεται σε ολόκληρη την **Αφρική** – είναι ο θεματοφύλακας της **Ελληνικής Γλώσσας** και παράδοσης. Οι νέοι ιερείς που εντάσσονται σε αυτό από όποια γωνιά του κόσμου και αν προέρχονται μαθαίνουν να γράφουν και να διαβάζουν **Ελληνικά.** Οι **Ελληνικές Κοινότητες**, θεσμικά δεν έχουν διοικητική εξάρτηση από την τοπική εκκλησία όπως συμβαίνει με **Κοινότητες σε Μητροπόλεις** του **Οικουμενικού Πατριαρχείου** έχουν όμως σημείο αναφοράς και ανοιχτό δίαυλο επικοινωνίας με το **Πατριαρχείο Αλεξανδρείας** και τον Προκαθήμενό του.

Το 19ο αιώνα οι **Έλληνες** της **Αλεξάνδρειας** και έπειτα του **Καΐρου** άρχισαν να συσπειρώνονται σε διοικητικές δομές. Η **Ελληνική Κοινότητα Αλεξανδρείας** ιδρύθηκε το το 1843 και του Καΐρου στην αρχική μορφή το 1856. Δημιούργησαν κοινότητες – μικρογραφία της μητέρας **Ελλάδας** αλλά χωρίς τις παθογένειες του Ελληνικού συστήματος. Εκκλησία, νοσοκομείο και σχολεία ήταν τα πρώτα ιδρύματα που δημιουργήθηκαν.

Το έμβλημα της Ελληνικής Κοινότητας Καΐρου. Φωτό: Κάτια Τσιμπλάκη.

Οι μεγάλοι ευεργέτες ήταν εκείνοι οι οποίοι χρηματοδότησαν σε μεγάλο ποσοστό την ανέγερσή τους δίνοντας έμφαση όχι μόνο στην αισθητική αλλά και στην προσφορά σε όλους τους εν **Αιγύπτω Έλληνες**. Σήμερα τα εντυπωσιακά Ελληνικά

κτήρια αποτελούν αδιάψευστο μάρτυρα του πολιτισμού των **Αιγυπτιωτών** και υποδέχονται τους λίγους **Έλληνες** που έχουν απομείνει συγκριτικά με εκείνους της δεκαετίας του ΄40.

Τα γραφεία της **Ελληνικής Κοινότητας Καΐρου** βρίσκονται στο κέντρο της Αιγυπτιακής Πρωτεύουσας στην οδό **Emad El Deen**. Απέναντι ακριβώς βρίσκεται το **Ελληνικό Προξενείο** και το σπίτι που διέμενε ο νομπελίστας **Γιώργος Σεφέρης** υπηρετώντας από το 1941 έως το 1944 στο Διπλωματικό Σώμα της Ελλάδος. Σήμερα στο σπίτι του **Σεφέρη** στεγάζεται το **Γραφείο του Συντονιστή Εκπαίδευσης Βορείου Αφρικής και Μέσης Ανατολής**.

Λίγα μέτρα πιο κάτω στην Ελληνική πολυκατοικία της οδού **Soliman El Halaby**, βρίσκεται το **Μεταφραστικό Τμήμα** και το **Αρχείο** της **Ελληνικής Κοινότητας.**

Τα σχέδια του Αγ. Κωνσταντίνου. Φωτογραφία από το Αρχείο της Ελληνικής Κοινότητας.

Λιγότερο από δύο χιλιόμετρα από τα Γραφεία της **Ελληνικής Κοινότητας Καΐρου** , στο **Bulaq**, ακριβώς δίπλα από τα γραφεία της ευρείας κυκλοφορίας Αιγυπτιακής εφημερίδας **Ahram**, βρίσκεται ο Κοινοτικός Ναός των **Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης**. Τα εγκαίνιά του ναού έγιναν το 1914. Κτήτοράς του ο **Νέστωρας Τσανακλής,** ο δεύτερος πρόεδρος της **Ελληνικής Κοινότητας Καΐρου,** ο οποίος προσέφερε για την ανέγερσή του 30.000 λίρες **Αιγύπτου**.

Δεξιά του ιερού βρίσκεται το παρεκκλήσι του **Αγίου Νέστωρος** όπου φυλάσσονται τα λείψανα του κτήτορα του ναού. Αριστερά το παρεκκλήσι του **Αγίου Αλεξάνδρου**, που τιμάται στη μνήμη του **Αλέξανδρου Ρόστοβιτς,** του πρώτου προέδρου της **Ελληνικής Κοινότητας Καΐρου** ο οποίος επίσης χρηματοδότησε

την ανέγερση του ναού.

Ο Πατριάρχης Αλεξανδρείας Θεόδωρος στον Ι.Ν των Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης στο Κάιρο.

Ο ναός παρουσίασε εκτεταμένες ζημιές από τα θεμέλιά του λόγω της ανερχόμενης υγρασίας από το **Νείλο** και αποκαταστάθηκε με δαπάνη της **Ελληνικής Κοινότητας Καϊρου** και της **Αικ. Μπελεφάντη Σοφιανού** η οποία έχει τιμηθεί με το οφφίκιο της Αρχόντισσας από τον **Πατριάρχη Αλεξανδρείας.** Επίσης, συντηρήθηκαν οι τοιχογραφίες και εξωραΐσθηκε ο περιβάλλοντας χώρος. Τα θυρανοίξιά του έγιναν στις 28 Σεπτεμβρίου 2019 από τον **Πάπα και Πατριάρχη Αλεξανδρείας και Πάσης Αφρικής κ.κ. Θεόδωρο Β΄** και μεταδόθηκαν σε δορυφορική σύνδεση μέση της ΕΡΤ σε όλο τον κόσμο.

Στο προαύλιο του Ναού βρίσκεται το **Προσκοπείο Καΐρου**. Το **Σώμα των Ελλήνων Προσκόπων** ιδρύθηκε το 1913 και από τότε συνεχίσει τις δράσεις του με την αγέλη των Λυκόπουλων, την Ομάδα των Προσκόπων και την **Κοινότητα των Ανιχνευτών**.

Εικόνα από δράση των Προσκόπων στο Κάιρο. Φωτογραφία: Κάτια Τσιμπλάκη.

Με την μπάντα τους οι Πρόσκοποι υποδέχονται τον Προκαθήμενο του **Δευτερόθρονου Πατριαρχείου** στις επίσημες εκκλησιαστικές εκδηλώσεις και είναι παρόντες σε όλα τα μεγάλα γεγονότα και τις Εθνικές επετείους που γιορτάζουν οι **Έλληνες του Καΐρου**.

Ζωντανή κοιτίδα Ελληνισμού στο **Κάιρο,** με γέλια και παιδικά παιχνίδια είναι το προάστιο της **Ηλιούπολης**, **Μισρ ελ Τζαντίντα**, όπως λέγεται στα **Αραβικά**. Πρόκειται για μια από τις ωραιότερες περιοχές της **Αιγύπτου** την οποία δημιούργησε το 1906 ο Βέλγος **Baron Empain** με την εταιρεία του "***Cairo Electric Railways and Heliopolis Oases Company***", δέκα μόλις χιλιόμετρα από το Κέντρο του **Καΐρου**. Ο ίδιος είχε ιδρύσει και το μετρό στο Παρίσι.

Κοινές δηλώσεις Αναστασιάδη, Αλ Σίσι, Μητσοτάκη το 2019 στην τριμερή που πραγματοποιήθηκε στο Προεδρικό Μέγαρο της Αιγύπτου. Φωτογραφία: Κάτια Τσιμπλάκη.

Εκεί βρίσκεται και το ιστορικό ξενοδοχείο **Heliopolis Palace Hotel** το οποίο τη δεκαετία του '20 φιλοξένησε βασιλείς, την «αφρόκρεμα» της αριστοκρατίας και των επιχειρηματιών από **Ευρώπη** και **Αμερική**. Στη συνέχεια μετατράπηκε στην κατοικία του τέως προέδρου Μπουμπάρακ. Σήμερα λειτουργεί ως Προεδρικό Μέγαρο και όχι ως προεδρική κατοικία. Σε απόσταση αναπνοής βρίσκονται τα **Ελληνικά Σχολεία** του **Καΐρου**, τα οποία στεγάζονται στο **Σπετσεροπούλειο Ορφανοτροφείο**.

Το **Σπετσεροπούλειο Ίδρυμα** ανεγέρθηκε το 1928 με χρήματα των **Αδελφών Γεωργίου** και **Δημητρίου Σπετσερόπουλου** και λειτούργησε αρχικά ως ορφανοτροφείο. Τα ορφανά μάθαιναν γράμματα και τέχνες ώστε να μπορούν να ασκήσουν με την ενηλικίωσή τους κάποιο επάγγελμα. Παράλληλα, η διαβίωση και η διατροφή τους ήταν υψηλού επιπέδου. Το **Σπετσεροπούλειο** απέχει πολύ από την εικόνα των ιδρυμάτων που έχουμε στην σύγχρονη Ελλάδα.

Το εσωτερικό του Σπετσεροπούλειου. Αριστερά το αμφιθέατρο όπου γίνονται οι εκδηλώσεις των μαθητών της Αχιλλοπουλείου. Φωτογραφία: Κάτια Τσιμπλάκη.

Πρόκειται για ένα εντυπωσιακό νεοκλασικό κτήριο με μοναδικής αισθητικής διάκοσμο. Δίπλα ακριβώς βρίσκεται το εκκλησάκι των **Εισοδίων της Θεοτόκου**, του οποίου το τέμπλο έχει φιλοτεχνήσει ο **Φώτης Κόντογλου** στην πρώιμη περίοδο της δημιουργίας του.

Η δραματική μείωση του πληθυσμού και η συγχώνευση των σχολείων

Η μείωση του Ελληνισμού στην Αιγυπτιακή Πρωτεύουσα έφερε μοιραία και τη συγχώνευση των **Ελληνικών Σχολείων**. Το 1964, η **Ελληνική Κοινότητα** πουλά το κτίριο του **Αχιλλοπουλείου Παρθεναγωγείου** που βρίσκεται κοντά στην **Πλατεία Ταχρίρ,** στο **Αμερικάνικο Πανεπιστήμιο**. Μέχρι σήμερα ονομάζεται **Greek Campus**. Σταδιακά καταργείται το Γυμνάσιο και το Παρθεναγωγείο και διατηρείται το Νηπιαγωγείο και το εξατάξιο Δημοτικό.

Μαθήτρια της Αχιλλοπουλείου φορά μπλούζα με το έμβλημα της Σχολής. Φωτογραφία: Κάτια Τσιμπλάκη.

Σε σύντομο διάστημα μεταφέρεται στο κτίριο του **Σπετσεροπούλειου Ορφανοτροφείου** στην **Ηλιούπολη**.

Πλέον επιτρέπεται η μικτή φοίτηση αγοριών και κοριτσιών. Η **Αχιλλοπούλειος Σχολή** λειτουργεί υπό την ομπρέλα της **Ελληνικής Κοινότητας Καΐρου** και δέχεται μαθητές Ελληνικής καταγωγής ανεξαρτήτως θρησκεύματος.

Αγιασμός στην Αχιλλοπούλειο. Φωτογραφία: Κάτια Τσιμπλάκη.

Η **Αμπέτειος Σχολή** το αντίστοιχο ελληνικό σχολείο στο **Κάιρο** για αγόρια, ιδρύθηκε το 1855 από δωρεά των ελληνικής καταγωγής Σύριων ευεργετών **Αδελφών Αμπέτ** (**Ραφαήλ, Ανανία** και **Γεωργίου**). Τα εγκαίνια της Σχολής έγιναν το 1861. Το Ελληνικό τμήμα μεταφέρθηκε το 1995 στο **Σπετσεροπούλειο** όπου και λειτουργεί το Γυμνάσιο και το Λύκειο.

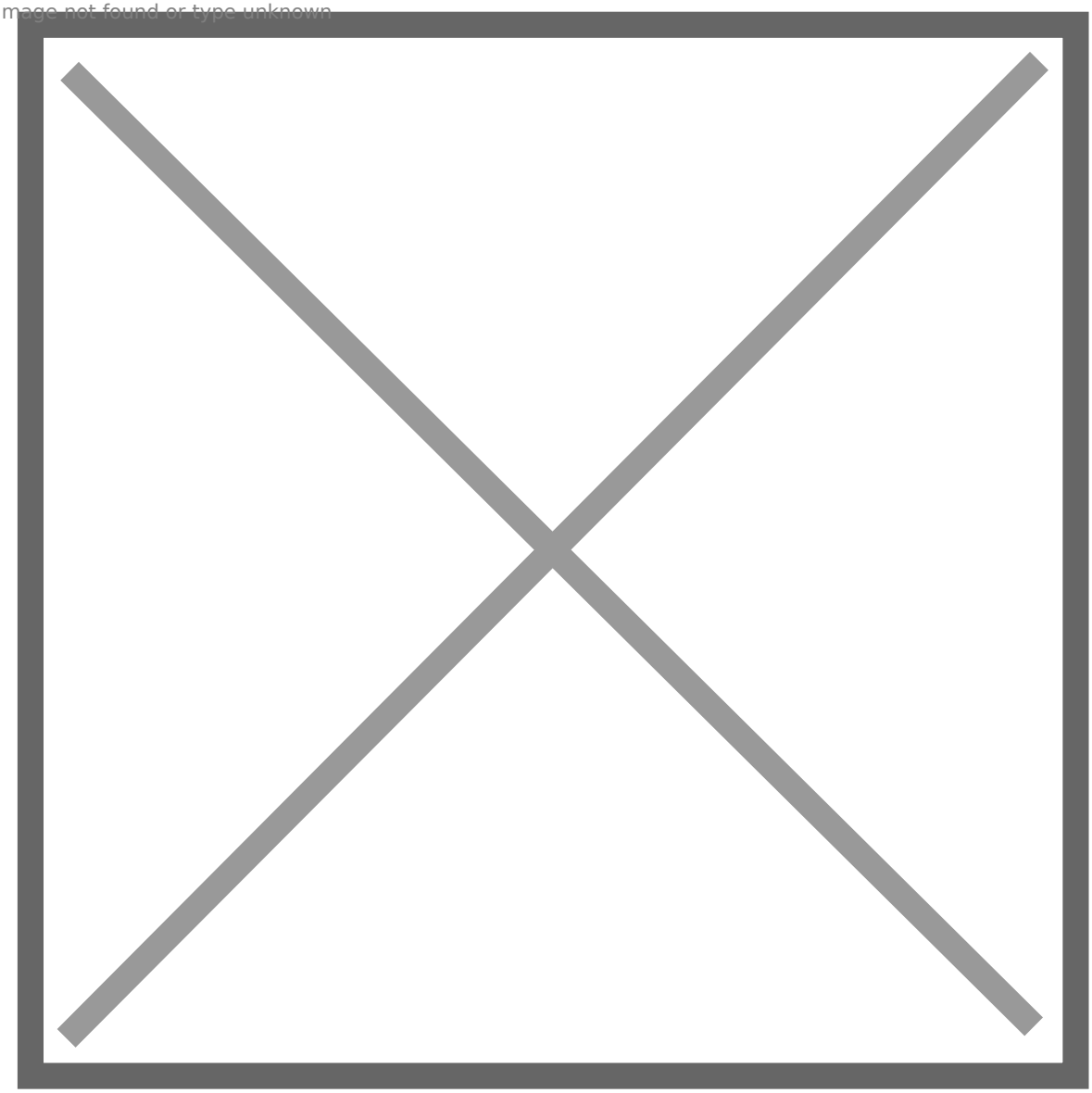
Στιγμιότυπο από την αποφοίτηση της Γ τάξη Λυκείου της Αμπετείου.

Οι απόφοιτοί του έχουν το δικό τους **Σύλλογο Αποφοίτων Αμπετείου Σχολής**. Πλέον στο εμβληματικό κτήριο του **Σπετσεροπουλείου** στεγάζονται όλα τα Ελληνικά Σχολεία παράλληλα είναι και σημείο συνάντησης του **Ελληνισμού του Καΐρου**.

Στο κτιριακό συγκρότημα του **Σπετσεροπουλείου** ορφανοτροφείου έχει ανεγερθεί ο ναός των **Εισοδίων της Θεοτόκου**, το τέμπλο του οποίου έχει αγιογραφίες του **Φώτη Κόντογλου** από τα πρώιμα χρόνια της δημιουργίας του.

Στο **Σπετσεροπούλειο** στεγάζεται το εστιατόριο της **Ελληνικής Λέσχης Ηλιουπόλεως,** ο **Ξενώνας** της Ελληνικής Κοινότητας, το **Ελληνικό Πολιτιστικό Κέντρο** και το **Φιλόπτωχο Σωματείο «*Μαρία η Αιγυπτία*».** Στο Κέντρο του Καΐρου στεγάζεται σε ιδιόκτητο κτήριο η **Φιλόπτωχος Αδελφότητα Κυριών Καΐρου**. Αντίστοιχο φιλανθρωπικό έργο κάνει η **Χιακή Αδελφότητα ο «Όμηρος».** Το **Ελληνικό Κέντρο** λειτουργεί μέχρι σήμερα εστιατόριο κοντά στην πλατεία που φέρει το όνομα του **Ταλάατ Χαρμπ Μπέη**, ο οποίος ίδρυσε την **Τράπεζα της Αιγύπτου**.

Image not found or type unknown

Το Σπετσεροπούλειο. Πηγή φωτό: Ε.Κ.Κ

Σε ένα από τα πιο όμορφα σημεία του **Νείλου** βρίσκεται ο **Ελληνικός Ναυτικός Όμιλος**. Τα τελευταία χρόνια έχει γίνει προσπάθεια να αναβιώσει και το αθλητικό σκέλος με σημαντικές διακρίσεις στο **Αιγυπτιακό** πρωτάθλημα ενώ το εστιατόριο είναι πόλος έλξης για κοσμικές εκδηλώσεις **Ελλήνων** και **Αιγυπτίων**.

Το Πατριαρχείο Αλεξανδρείας και οι δεσμοί με την Ελληνική Κοινότητα Καΐρου

Στο πολιτισμικό **Κάιρο**, η ιστορία των **Ελλήνων** με την Εκκλησία είναι άρρηκτα δεμένη. Το 1856 ιδρύθηκε η «***εν Καΐρω Ελληνική Κοινότητα των Ορθοδόξων***». Πρόεδρος ήταν ο εκάστοτε **Πατριάρχης Αλεξανδρείας**. Μέλη της Κοινότητας δεν ήταν μόνο **Έλληνες** αλλά και **Αραβόφωνοι Χριστιανοί Ορθόδοξοι**.

Το 1904 η Κοινότητα παίρνει χαρακτήρα αμιγώς **Ελληνικό**, με τη σύμφωνη γνώμη

του **Πατριάρχη Αλεξάνδρείας** γεγονός που ευνόησε την ανάπτυξη των φιλανθρωπικών και εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, καθώς και την ίδρυση κοινοτικού ναού, νοσοκομείου και γηροκομείου.

Στις 25 Απριλίου του 1904, διαλύεται η αρχική Κοινότητα των Ορθοδόξων. Τέσσερις ημέρες αργότερα πραγματοποιείται η πρώτη Γενική Συνέλευση της ***«Ελληνικής Κοινότητας Καΐρου»***, με πρωτοβουλία του τότε Διπλωματικού πράκτορα στο Κάιρο **Ν. Γεννάδη**. Στην πρώτη συνεδρίαση της **Ε.Κ.Κ.,** 6 Μαΐου 1904, εκλέχθηκε με μυστική ψηφοφορία προεδρείο. Πρώτος πρόεδρος ήταν ο **Αλέξανδρος Ρόστοβιτς Μπέης.**

Εικόνα από το Ελληνικό Νοσοκομείο Καΐρου.

Το 1912 ιδρύεται το **Ελληνικό Νοσοκομείο Καΐρου** στην συνοικία **Abbaseya.** Στο προαύλιό του λειτουργεί το **Ελληνικό Γηροκομείο** και ο ναός του **Αγ. Παντελεήμονα**.

Κατά τη διάρκεια του **Β' Παγκοσμίου Πολέμου** το **Ελληνικό Νοσοκομείο** παραχωρείται στην **Ελληνική Αεροπορία** για την περίθαλψη των τραυματιών που αγωνίζονταν στη **Μέση Ανατολή**.

Το Ορθόδοξο στοιχείο στο Κάιρο

Η παρουσία του Ορθόδοξου στοιχείου στην **Αφρική** είναι από τα πρωτοχριστιανικά χρόνια, από το 42μ.Χ όταν ο **Απόστολος Μάρκος** ίδρυσε την εκεί εκκλησία.

Εκτός από το ναό των **Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης** στη συνοικία Bulaq, δεσπόζει ο καθεδρικός ναός του **Αγίου Νικολάου** στη συνοικία **Χαμζάουι**, στο **ισλαμικό Κάιρο** κοντά στην αγορά του **Χαν Ελ Χαλίλ.**

Ο Πάπας και Πατριάρχης Αλεξανδρείας και Πάσης Αφρικής κ.κ. Θεόδωρος Β' στον Άγιο Νικόλαο, τον καθεδρικό ναό της Πατριαρχικής Επιτροπείας Καΐρου. Φωτό: Κάτια Τσιμπλάκη.

Χρονολογείται από τον 14ο αιώνα και είναι ο παλιότερος Ορθόδοξος ναός στο **Κάιρο**. Είναι η έδρα του Πατριαρχείου στην Αιγυπτιακή Πρωτεύουσα και φιλοξενεί τα μεγάλα γεγονότα του **Ελληνισμού** και του **Πατριαρχείου**. Στο ίδιο συγκρότημα βρίσκεται το κελλί του **Αγίου Νεκταρίου** (ο οποίος χειροτονήθηκε Επίσκοπος Πενταπόλεως στον ίδιο ναό).

Η Πατριαρχική Επιτροπεία στο Κάιρο όπως φαίνεται βγαίνοντας από το ναό του Αγίου Νικολάου. Αριστερά διακρίνονται τα γραφεία και απέναντι ο ναός του Αγίου Νεκταρίου, ακριβώς κάτω από το κελί του. Φωτογραφία: Κάτια Τσιμπλάκη.

Η ροτόντα της Ανατολής είναι ο ναός της Μονής του **Αγίου Γεωργίου** στο μεσαιωνικό Κάιρο. Το Μοναστήρι χρονολογείται από τον 12ο αιώνα μ.Χ και χτίσθηκε στα παλιά τείχη της **Βαβυλώνας της Αιγύπτου**. Ο ναός ανοικοδομήθηκε μετά από εκτεταμένες ζημιές, το 1909 από τον **Πατριάρχη Φώτιο**. Πρόσφατα ανακαινίσθηκε με δαπάνη του **Αθανάσιου Μαρτίνου** εφοπλιστή νυν πολιτικού διοικητή του **Αγίου Όρους.**

Ο Πατριάρχης Αλεξανδρείας και Πάσης Αφρικής κ.κ. Θεόδωρος Β' στην Ι.Μ Αγίου Γεωργίου στο Κάιρο. Φωτογραφία: Κάτια Τσιμπλάκη.

Στο χώρο της Μονής βρίσκεται και το Ελληνικό κοιμητήριο, το μεγαλύτερο ελληνορθόδοξο νεκροταφείο της **Αιγύπτου**. Το μοναστήρι αποτελεί προσκύνημα και για τους μουσουλμάνους και είναι γνωστό ως **Mar Girgis**. Στις κατακόμβες της Μονής του **Αγίου Γεωργίου** λειτουργεί ακόμη το παρεκκλήσι των **Αγίων Τεσσαράκοντα Μαρτύρων** και συνολικά άλλα 19 παρεκκλήσια.

Στη συνοικία Shubra, όπου πριν από μερικές δεκαετίες ήκμαζε ο Ελληνισμός ανεγέρθηκε το 1928 από τον **Πατριάρχη Μελέτιο Μεταξάκη** ο ναός των **Αγίων Αναργύρων** και το ομώνυμο **Πατριαρχικό Κέντρο**.

Η Παναγίτσα στην Ηλιούπολη του Καϊρου. Η Ακολουθία του Επιταφίου εν μέσω covid-19 Φωτό: Κάτια Τσιμπλάκη.

Η Παναγίτσα, ο ναός της **Υπεραγίας Θεοτόκου** στην πλατεία **Salah el Din** της **Ηλιούπολης**, ιδρύθηκε το 1925 από τον **Πατριάρχη Φώτιο**. Σήμερα είναι η έδρα του **Μητροπολίτη Μέμφιδος** και **Πατριαρχικού Επιτρόπου Καΐρου.**

Στο προάστειο του **Ζεϊτούν**, σε μια δεντρόφυτη αυλή που φέρνει δροσιά Ελλάδος στην έρημο του Καΐρου βρίσκεται ο Ναός του **Αγίου Δημητρίου** ο οποίος χρονολογείται από τις αρχές του 1900.

Στο **Ντάχερ** βρίσκεται το Μετόχι της **Αγίας Αικατερίνης Σινά**, το οποίο ανεγέρθηκε το 1891.

Τριάντα τρία χιλιόμετρα έξω από το **Κάιρο** βρίσκεται ο ναός του **Αγίου Σπυρίδωνα** στο **Χελουάν**. Τόπος προσκυνήματος αλλά και προορισμός για τις μονοήμερες εκδρομές οικογενειών και μαθητών, του **Ελληνισμού** που ήκμαζε μέχρι τα μέσα του 20ου αιώνα.

Η Κάτια Τσιμπλάκη είναι δημοσιογράφος και μεταπτυχιακή φοιτήτρια στις Σύγχρονες Δημοσιογραφικές Σπουδές του ΕΑΠ. Το συγκεκριμένο ρεπορτάζ αποτελεί τμήμα τελικής εργασίας εξαμήνου που εκπονήθηκε για το μάθημα της Διαδικτυακής Δημοσιογραφίας.

***Κεντρική φωτογραφία:** *Ο ναός των Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης στο Κάιρο βρίσκεται δίπλα από τα γραφεία της εφημερίδας Ahram. Φωτό: Κάτια Τσιμπλάκη*

ope.gr